

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	15 september 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2022-0425	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8244D50B	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	3 maart 2022	FAX	030-2583139
UW NUMMER	86973571	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Kaart plangebied 3: Kaart aangetroffen Verblijf- en nestplaatsen 4: Voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen C. Schalijsstraat in Leerdam (complex 201859)

Op 3 maart 2022 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Ecologisch Adviesbureau Viridis namens KleurrijkWonen, voor de locatie C. Schalijsstraat in Leerdam (complex 201859) (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2022-0425.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van nesten, rustplaatsen of eieren van de huismus.
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen; het opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de ruige dwergvleermuis en de gewone dwergvleermuis.

voor de periode van verzenddatum van dit besluit tot en met 1 juni 2023.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op de renovatie van één appartementencomplex met 12 appartementen. Een kaart van het plangebied is opgenomen in bijlage 2. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in:

- Artikel 3.1, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van nesten, rustplaatsen of eieren van de huismus (*Passer domesticus*).
- Artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen; het opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

voor de periode van 15 augustus 2022 tot en met 1 juni 2023.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens het bepaalde in hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Op 6 juli, 8 augustus en 14 september 2022 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De huismus, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn beschermd op grond van artikel 3.1 en 3.5 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Alternatieve locatie

Het project voorziet in de renovatie van de bestaande appartementenvoorraad. Het project kan derhalve niet op een andere locatie uitgevoerd worden.

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

Alternatieve wijze van uitvoering en planning

Het appartementencomplex wordt op plaatsen waar verblijfplaatsen aanwezig of te verwachten zijn voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt door middel van exclusion flaps. De exclusion flaps worden geplaatst in de minst gevoelige periode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis tussen 15 april en 15 mei of tussen 1 oktober en 31 oktober. Er wordt door een ecologisch deskundige gecontroleerd of het complex na het plaatsen van de 'exclusion flaps' nog gebruikt wordt door vleermuizen. De gekozen planning en werkwijze hebben de minst negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Tijdelijk en permanente voorzieningen

Er zijn 16 tijdelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen aangeboden: 4 alternatieve paarverblijfplaatsen voor de ruige dwergvleermuis en 12 alternatieve paar- en zomerverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. De tijdelijk alternatieve verblijfplaatsen zijn vóór 15 februari 2022 geplaatst, zodat de gewenningstijd van 6 maanden ruim gehanteerd is.

Er worden twee kraamkasten in de kopgevels van het complex gerealiseerd door 6 inbouwstenen te schakelen (1 x IB VL 06 met 5 x IB VL 07). Daarnaast worden acht geschakelde inmetselekasten (IB VL 06 + IB VL 07) aangebracht. Tevens worden de boeiboorden op de kopgevels geschikt gemaakt voor vleermuizen. Op deze manier worden verschillende microklimaten gecreëerd en kunnen de inbouwstenen en de boeiboorden verschillende verblijfsfuncties vervullen. Het inbouwen van 16 enkelvoudige inbouwstenen in de twee kopgevels heeft deze meerwaarde niet. De gekozen tijdelijke en permanente voorzieningen zijn daarom voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis het meest optimaal. Door het aanbieden van geschikte tijdelijke en permanente verblijfplaatsen worden eventuele effecten verder verzacht.

Huisumus

Alternatieve wijze van uitvoering en planning

Er wordt niet aan het dak van het complex gewerkt in de broedperiode van huismussen, globaal van 1 maart t/m 31 augustus. De gekozen planning en werkwijze heeft de minste negatieve effecten op de huismus.

Tijdelijk en permanente voorzieningen

Er is een tijdelijke twee compartimenten kast geplaatst op een geschikte locatie. Deze nestkast is eind maart 2022 geplaatst, zodat ruim voldaan wordt aan de gewenningstijd. Er worden tijdens de werkzaamheden vier inbouwstenen geplaatst met een goede oriëntatie ten opzichte van de zon.

Door het aanbieden van een tijdelijke kast op een geschikte locatie en ruime compensatie van permanente nestplaatsen worden eventuele effecten verder verzacht.

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de huismus heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid". Voor de ruige dwergvleermuis en de gewone dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U vraagt ontheffing voor werkzaamheden vanwege verduurzaming van de woningen door renovatie. U heeft onderbouwd dat de woningen energiezuiniger worden. De appartementen van complex 201859 hebben op dit moment een energielabel D of E. Dankzij de renovatiewerkzaamheden worden de woningen opgewaardeerd tot energielabel A.

Algemene afspraken over verduurzaming door renovatie

Er zijn verschillende nationale en internationale doelstellingen over het tegengaan van klimaatverandering. In het Klimaatakkoord van Parijs², dat is gepresenteerd in 2013 en door Nederland is geratificeerd³, zijn afspraken gemaakt over het beperken van de opwarming van de aarde. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord⁴ van 2013 en het Klimaatakkoord⁵ van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen. In het nationale Klimaatakkoord staan afspraken over de verduurzaming van de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen in 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Vooruitlopend hierop zijn afspraken gemaakt om tot en met 2022 100.000 corporatiewoningen te verduurzamen.

Om de doelstellingen te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van bestaande woningen nodig. Woningrenovaties zorgen voor een vermindering in het gebruik van fossiele brandstoffen en daardoor minder uitstoot van schadelijke stoffen. Lagere uitstoot leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit. Hiermee draagt renovatie ook bij aan verbetering van de volksgezondheid.

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep, namelijk volksgezondheid. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soorten.

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soorten

Huisumus

De huismus is aangetroffen binnen het plangebied. Er is één nestplaats vastgesteld tussen de dakgoot en het dak van de noordgevel.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er is één zomerverblijfplaats, één paarterritorium en één gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats vastgesteld in het complex.

De invliegopening van de zomerverblijfplaats bevindt zich boven het raam op de eerste verdieping van de tweede kolom woningen. De invliegopening van de gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats bevindt zich in een open stootvoeg boven een raam op de onderste verdieping. Rondom de oostgevel en deels in de Prinses Irenestraat 32 is een paarterritorium vastgesteld. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individuele winterverblijfplaats niet worden uitgesloten.

² <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/stemmingsuitslagen/detail?id=2017P01147>

⁴ <http://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx>

⁵ <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er is één paarverblijfplaats vastgesteld. De invliegopening bevindt zich onder de dakrand. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individuele winterverblijfplaats niet worden uitgesloten.

Een kaart met de locatie van de aangetroffen nest- en verblijfplaatsen is opgenomen in bijlage 3 van dit besluit.

Staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

Landelijk

De gewone dwergvleermuis is de meest wijdverspreide en de meest algemene vleermuissoort in Nederland. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren. Het project Meetnet Vleermuis Transect Tellingen (NEM VTT) probeert informatie te geven over de populatieontwikkeling van o.a. de gewone dwergvleermuis. Het meetnet draait pas sinds 2013 en laat nog geen betrouwbare trend zien, maar geeft in de laatste 4 jaar wel een indicatie van een lichte toename (CBS, 2020). De landelijke staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis wordt beoordeeld als gunstig.

Regionaal en lokaal

De staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis binnen Leerdam is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. In de afgelopen jaren zijn er enkele onderzoeken gedaan naar de verspreiding van de soort binnen de stadsgrenzen. In de NDFF staat dat er 93 gewone dwergvleermuizen zijn waargenomen in de afgelopen 5 jaar verspreid in omgeving Leerdam (NDFF, 2022). Gezien de grootschalige aanwezigheid van bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de gewone dwergvleermuis hier een stabiele populatie heeft.

Ruige dwergvleermuis

Landelijk

Van de ruige dwergvleermuis zijn meestal gegevens beschikbaar van paarverblijfplaatsen in de nazomer. Afgezien van enkele uitzonderingen zijn kraamkolonies niet bekend in Nederland. Omdat een groot deel van de populatie afkomstig is uit gebieden ten noordoosten van Nederland is de jaarlijkse aanwas onder meer afhankelijk van omstandigheden in het voortplantingsgebied. Hierdoor kunnen de aantallen van jaar tot jaar fors verschillen. Dit maakt het lastig om uitspraken te doen over de staat van instandhouding en wordt deze beoordeeld als onbekend. Ook lokaal en regionaal is de staat van instandhouding onbekend.

Door de werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes uit te voeren, de verblijfplaatsen ongeschikt te maken, rekening te houden met de gewenningsperiodes en door tijdelijke en permanente voorzieningen aan te brengen, worden er geen negatieve effecten verwacht ten aanzien van de aanwezige lokale populaties gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Doordat er geen effecten op de lokale staat van instandhouding worden verwacht, is er ook geen effect op de landelijke staat van instandhouding te verwachten.

Huismus

Landelijk

De huismus is een algemeen voorkomende vogelsoort. Met name rond bebouwing wordt deze soort veelvuldig aangetroffen. Het aantal broedparen in Nederland wordt geschat op 600.000 tot 1.000.000 (Sovon, 2018). De landelijke trend van huismus geeft echter een achteruitgang aan van meer dan 50%. De instandhouding als broedvogel in Nederland is matig ongunstig (sovon.nl). De huismus is tevens opgenomen op de Rode Lijst broedvogels in de categorie 'gevoelig'.

Regionaal en lokaal

De staat van instandhouding van de huismus in Leerdam is niet exact bekend. Viridis heeft de afgelopen 4 jaar een groot aantal onderzoeken uitgevoerd in Leerdam. De clusterings van waarnemingen in gebieden waar Viridis onderzoek heeft uitgevoerd, indiceert dat de huismus in de wijken rondom het plangebied algemeen voorkomt. Volgens de NDFF zijn er in de afgelopen 5 jaar ook meerdere waarnemingen gedaan van huismussen in de directe omgeving. Op basis van de NDFF gegevens en de eigen waarnemingen van Viridis lijkt de huismussen populatie in Leerdam stabiel.

Door het lage aantal huismussen en doordat er mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen, worden er geen negatieve effecten van de werkzaamheden verwacht op de lokale huismussenpopulatie. Doordat er

geen effecten op de lokale staat van instandhouding worden verwacht, is er ook geen effect op de landelijke staat van instandhouding te verwachten.

Cumulatieve effecten

KleurrijkWonen heeft meerdere complexen in Leerdam die in de komende jaren mogelijk gerenoveerd worden. Momenteel is het bekend dat twee complexen in de omgeving van het plangebied op de lijst staan voor renovatiewerkzaamheden. Binnen deze twee complexen zijn beschermde soorten aangetroffen. KleurrijkWonen is voornemens om flora en fauna te versterken in Leerdam en zal natuur-inclusieve maatregelen treffen en overcompensatie aanbieden om cumulatieve effecten zoveel mogelijk te verzachten en de huidige populaties van beschermde soorten te verbeteren door een grote variatie aan alternatieve voorzieningen aan te bieden in de gerenoveerde woningen.

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soorten

Door de werkzaamheden wordt er één nestplaats van de huismus vernield en wordt er één paar- en (individuele) winterverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis vernield. Ook wordt één zomerverblijfplaats, één paarverblijfplaats en één gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats en mogelijke (individuele) winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vernield. Daarnaast worden de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis verstoord en in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soorten. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld. De maatregelen die door ons zijn goedgekeurd, zijn opgenomen in bijlage 4 van dit besluit. In bijlage 1 hebben wij extra maatregelen voorgeschreven om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te verzachten.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen na afloop van de werkzaamheden leidt de ingreep niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 *Voorschriften* van besluit, bijlage 4 *Voorgestelde maatregelen* en moeten worden nageleefd.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officiëlebekeendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Ecologisch Adviesbureau Viridis;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Vijfheerenlanden.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige⁶ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.
10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 2 van het activiteitenplan van 1 maart 2022 en van 6 juli 2022 (zie bijlage 4) moeten worden opgevolgd.

⁶ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

11. Het controleren van de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen mag pas gedaan worden na vier aaneengesloten nachten, waarbij ten minste twee dagen bij zonsondergang en zonsopkomst een temperatuur van minimaal 10 graden is geweest in combinatie met gunstige weersomstandigheden (geen regen en geen harde wind). Deze controle dient te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige en bij dezelfde gunstige weersomstandigheden.
12. Het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen en de plaatsing van de permanente inmetSELstenen voor huismus en vleermuizen wordt begeleid door een ecologisch deskundige.
13. De tijdelijke kasten blijven hangen tot minimaal 6 maanden na de realisatie van de permanente verblijfplaatsen.
14. Indien het noodzakelijk is om het huismusnest ongeschikt te maken, dient het ongeschikt maken plaats te vinden in september (na controle op late broedgevallen) of in oktober.

Na afloop van de werkzaamheden

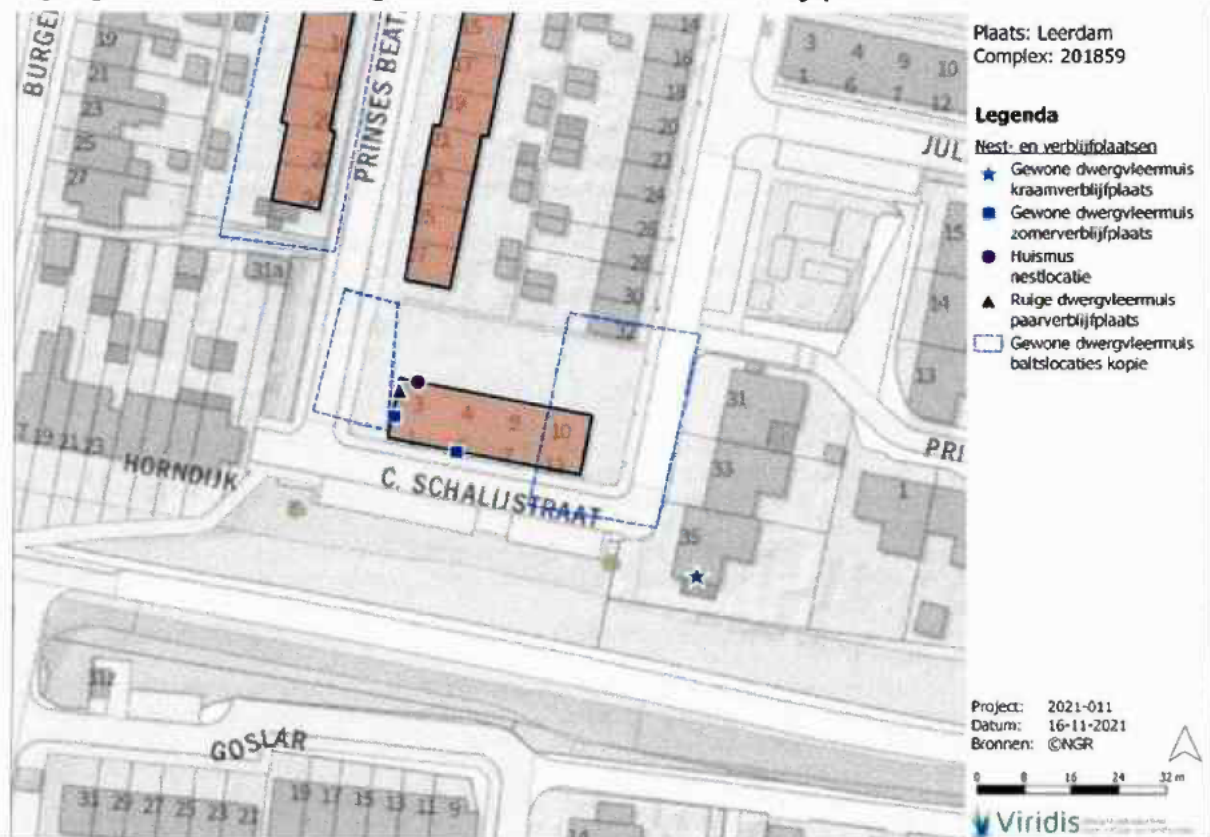
15. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Bijlage 2: Kaart plangebied

(Bron: Broedvogel- en vleermuisonderzoek KleurrijkWonen, 2021 201859 te Leerdam; 16-11-2021; C. Vorentjes)

Bijlage 3: Kaart aangetroffen nest- en verblijfplaatsen

(Bron: Activiteitenplan en ontheffingsaanvraag KleurrijkWonen, 2022 201859 te Leerdam; 1 maart 2022; T. Paerels)

Bijlage 4: Voorgestelde maatregelen

Algemene maatregelen

- De werkzaamheden dienen door een ecologisch deskundige begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).
- Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen zijn vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en bij alle betrokken partijen bekend zijn.
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ecologisch deskundige.

Mitigatie algemene broedvogels

- Algemene broedvogels kunnen in of om de bebouwing tot broeden komen. Bijvoorbeeld in bomen en struiken behorende bij tuinen en gemeentelijke beplantingen. Deze vogels zijn in staat om ieder seizoen een nieuw nest te bouwen. Dergelijke vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode.
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;
 - Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode.
 - Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren of te starten.
 - Indien dit niet mogelijk is, dient de directe omgeving van het appartementencomplex waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, voorafgaande aan deze werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van algemene broedgevallen door de ecologisch deskundige.
 - Wanneer er geen vogels nestelen kan er begonnen worden met de ingreep. Indien broedgevallen aanwezig zijn dient, in overleg met de ecologisch deskundige, een andere periode voor de werkzaamheden rond deze specifieke locatie(s) vastgesteld te worden

Voorkomen van doden

- Het appartementencomplex binnen deze aanvraag wordt op plaatsen waar verblijfplaatsen aanwezig of te verwachten zijn voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt; dit wordt gedaan door het plaatsen van 'exclusion flaps'
- Er wordt door een ecologisch deskundige gecontroleerd of het complex, na het plaatsen van de 'exclusion flaps', nog gebruikt wordt door vleermuizen. Deze controles worden bij voorkeur gedaan door in de ochtend bij het inzwermen te controleren of de exclusie functioneert en dieren buitensluit (twee uur voor zonsopgang). Wanneer dit niet mogelijk is worden de controles uitgevoerd in de avond (twee uur na zonsondergang).
- Wanneer blijkt dat er nog vleermuizen gebruik maken van het appartementencomplex zal het hiervoor omschreven proces herhaald worden tot dat het gebouw vrijgegeven kan worden van vleermuizen.
- Na vrijgave kunnen de werkzaamheden starten.

Aanvulling 6 juli 2022

- De exclusion flaps worden geplaatst in de minst gevoelige periode van vleermuizen tussen 15 april en 15 mei en/of tussen 1 oktober en 31 oktober.

Gebruik van steigers

- Bij het bouwen van steigers en tijdens de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met invliegopeningen van de verblijfplaatsen van vleermuizen die behouden blijven of zijn aangebracht. Het gaat hier bijvoorbeeld om de stootvoegen en tijdelijke vleermuiskasten. Deze mogen door de steigers niet worden afgedicht. De steigers zullen in verband met het in/uitvliegen van vleermuizen op gerichte plaatsen niet voorzien worden van doeken/schermen en zullen onder begeleiding van een ecooloog geplaatst worden om te verzekeren dat de in/uitvliegopeningen vrij van obstructies zijn.

Alternatieve paar- en zomerverblijven

Er moeten minimaal 16 verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden, te weten 4 alternatieve paarverblijfplaatsen voor de ruige dwergvleermuis en 12 alternatieve paar-/zomerverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. Dit wordt gerealiseerd door middel van tijdelijke en permanente kasten.

Tijdelijke alternatieven

- Er moeten minimaal 16 tijdelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden.
- De tijdelijke vleermuiskasten zijn kasten gemaakt van Okoume FSC hout plaatmateriaal 15mm en een geëxpandeerde kurk binnenzijde van 20mm met een afmeting van 140x290x570mm.
- De tijdelijk alternatieve verblijfplaatsen worden uiterlijk 15 februari 2022 geplaatst. Bij het plaatsen van de tijdelijke kasten wordt rekening gehouden met de volgende voorwaarde: binnen 200m van het plangebied, minimaal 2,8m hoogte, vrije invliegopening en op verschillende windrichtingen. De locaties voor de tijdelijke kasten zijn weergegeven in figuur 2.1.

Permanente alternatieven

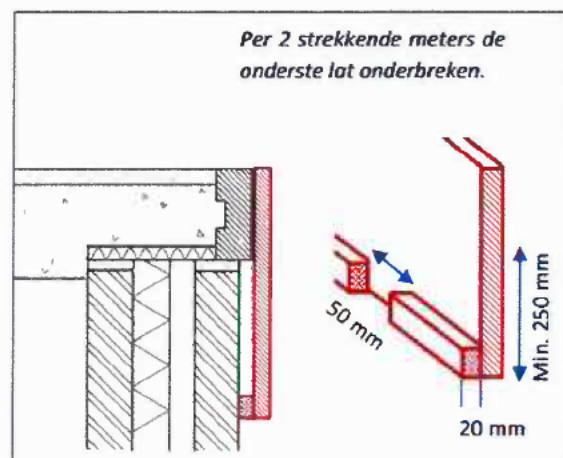
- Er moeten voldoende permanente verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden. Hiervoor worden inmetSELstenen aangebracht. Er is voor gekozen om een combinatie van dubbel geschakelde kasten en twee grotere verblijven van 6 geschakelde kasten aan te bieden. De grote kasten zijn ook geschikt voor kraamverblijven. In totaal worden er 10 geschakelde inbouwstenen geplaatst (bestaande uit IB VL 06 + IB VL 07).
 - De permanente mitigatie worden tijdens de werkzaamheden geplaatst.
- De locaties zijn weergegeven in figuur 2.2 en 2.3.

Aanvullingen 14 september 2022

De boeiboorden op de beide kopgevels worden geschikt gemaakt voor vleermuizen. De boeiboorden van de voor- en achtergevels zijn mogelijk qua materiaal niet geschikt om toegankelijk te maken. De mogelijkheid om deze boeiboorden toegankelijk te maken, moet daarom nog nader bekeken worden.

Aangepaste boeiboorden

Achter boeiboorden is vaak een spleetvormige ruimte aanwezig. Door de spleet toegankelijk te maken ontstaan voor vleermuizen zeer geschikte verblijfplaatsen. Een spleet van 20 mm is voldoende. De boeiboorden moeten van onderen open zijn of er moet om de meter een opening van 50 mm breed en 20 mm diep aanwezig zijn.

Mitigatie en compensatie jaarrond beschermde nesten

Het aanbieden van de permanente alternatieve voorzieningen wordt volgens een vast stramien, conform de bestaande kennisdocumenten, uitgevoerd. De specifieke mitigerende maatregelen zijn hier beschreven. Mogelijk vindt op basis van de mogelijkheden in het veld aanpassing van de locatie plaats. Het moment waarop de mitigerende maatregelen en werkzaamheden uitgevoerd worden is naast de kwetsbare periode en de gewenningsperiode ook afhankelijk van bijvoorbeeld de weersomstandigheden en de omgeving van het plangebied. De planning c.q. fasering van de mitigerende maatregelen en werkzaamheden wordt nader overeengestemd met een ecologisch deskundige.

Huismussen Tijdelijke alternatieven

- Er moeten minimaal twee tijdelijke verblijfplaatsen voor huismussen worden aangeboden. Hiertoe worden er tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden op de kopgevel van Prinses Irenelaan 32.
- De tijdelijke huismuskast is gemaakt van Okoume FSC hout plaatmateriaal 15mm met twee compartimenten. Door gebruik te maken van een kast met twee compartimenten is één kast voldoende voor de mitigatie van één nestlocatie.
- De tijdelijk alternatieve verblijfplaatsen worden eind maart 2022 geplaatst. Bij het plaatsen van de tijdelijke kasten wordt rekening gehouden met de volgende voorwaarde: binnen 200m van het plangebied, minimaal 2m hoogte, vrije invliegopening en op verschillende de noordelijke of oostelijke windrichting tenzij ze onder de dakgoot geplaatst kunnen worden. De beoogde locaties voor de tijdelijke kasten zijn weergegeven in figuur 2.1.

Permanente alternatieven

- Er kan niet aan de (daken van de) bebouwing gewerkt worden als huismussen broeden, globaal van 1 maart t/m 31 augustus.
- Er moeten minimaal twee permanente alternatieve verblijfplaatsen worden aangeboden. Het betreft voor dit complex vier inbouwstenen bestaande uit IB GZ 04/06 of IB GZ 03/05. Deze inbouwstenen zijn oorspronkelijk bedoeld voor gierzwaluwen, maar worden ook gebruikt door de huismus. De alternatieve verblijfplaatsen worden geplaatst op de west en oostgevel van het appartementencomplex (Figuur 2.2).
- De permanente alternatieve verblijfplaatsen worden tijdens de werkzaamheden geplaatst. De beoogde locaties voor de permanente kasten zijn weergegeven in figuur 2.2 en 2.3.

Aanvulling 6-7-2022

In overleg met de opdrachtgever zal gekeken worden of de kasten naar de achtergevel (noord) verplaatst kunnen worden. Indien dit niet mogelijk lijkt te zijn dan zullen de 2 westelijk georiënteerde kasten naar de oostgevel verplaatst worden.

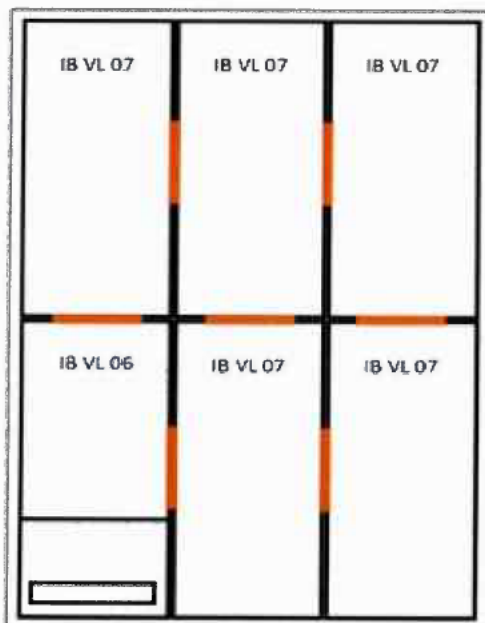
Figuur 2.1 | Overzichtskaat met tijdelijke mitigatie complex 201859

Figuur 2.2 | Overzichtskaat met permanente mitigatie complex 201859

Figuur 2.3 | Voorbeeld locaties permanente mitigatie complex 201859 westgevel. Blauw = vleermuiskast 2 elementen, groen = vleermuiskast 6 elementen en geel = huismus/gierzwaluw kast (bron afbeelding: GoogleMaps).

Schematische opbouw van een in te metselen kraamverblijfplaats met 6 elementen; linksonder de IB VL 06, de overige kasten (IB VL 07) worden gekoppeld geplaatst, na verwijdering van de in oranje aangegeven tussenschotjes.

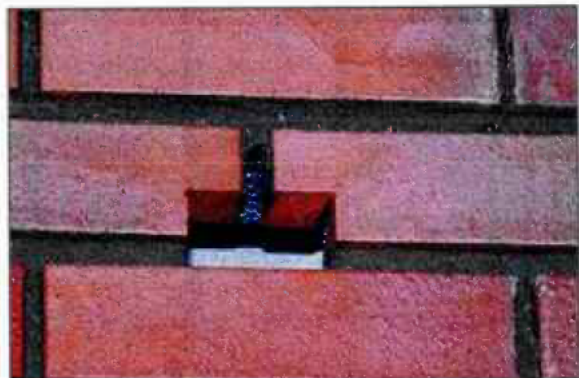
IB VL 06 gekoppeld met een IB VL 07

Huismussen maken bij voorkeur gebruik van daken met veel ruimte tussen de dakpannen en het dakbeschot. De dakpannen zijn het liefst open en van een relatief bol model. Meestal worden de ruimtes onder de eerste twee rijen pannen vanaf de goot gebruikt. Het aanbrengen van nestkasten in het buitenblad of bevestigd aan het buitenblad is als alternatief mogelijk, evenals het aanpassen van het dak middels 'combischroot'.

Normaliter wordt elke aangetaste of verwijderde verblijfplaats met een factor 2 (5 voor gierzwaluw) gemitigeerd en wel zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats. Daarnaast wordt er in iedere nestkast een dunne laag bodem zaagsel aangeboden.

IB GZ 04 & IB GZ 06 Gierzwaluw inbouwsteen (Vivara-pro)

Voorbeeld van afwerking in metselsteen IB GZ 04 of 06

IB GZ 03 & IB GZ 05 Gierzwaluw inbouwsteen (Vivara-pro)

IB GZ 03 of 05 inbouwstenen in een gevel